

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Angeli, pro naturæ perfectione, inæqualiter gratiæ, & donorum
habitualium participes fuere in instanti creationis, non autem ex merito,
aut dispositione aliqua, quovis modo propria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

illius sapientia fuerint participes definire quis potest. Qui non solum de illuminatione gratiae auxiliantis ad aeternae beataeque viuendum; sed & iustificantis, & gratum facientis intelligi necessario debent: tum quia hic solum gratia, ut lux, tenebris peccati contradicens, quam initio Angelis tribuit: tum, quia absque ea vitam aeternam suo etiam bonorum operum industria, & bono auxilium vsu adhibitis absolute obtinere de facto, & condigno non possent ut potuissent absolute tam bonos, quam malos Angelos asseritur capit. 15. etiam malos Angelos in veritate, seu gratia creatos ait, & lib. 12. cap. 9. sub init. Omnibus Angelis naturam, & gratiam Dei-que amorem simul cum natura datum ait: *Vnde (subdit.) sine voluntate, hoc est, Dei amore, nunquam Sanctos Angelos fuisse credendum est: isti autem, qui cum boni creati essent, tamen mali sunt, mala propria voluntate, quam bona natura non fecit &c.* Aut minorem acceperunt diuini amoris gratiam, quam illi, qui in eadem persisterunt; aut, si utrique boni aequaliter creati sunt, istis mala voluntate cadentibus, illi, amplius adiuti ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuris certissime sciunt, perueniunt. Quibus, & cum gratia auxiliantis adiutorio, & diuini (saltem habitualis) amoris gratia maiore, vel minore, vel aequali creatos Angelos omnes ait, denique de corrupt. & gratia. capite decimo in naturali beatitudine (quae absque iustitia, & sanctitate operum, saltem habituali esse nequit) eos omnes creatos docet.

8. Porro à ratione Theologica naturali quaestio hæc (vti, & reliquæ de facto) probari satis solide nequit, et si aliquæ sint satis verisimiles certam. 2. commodius producende; ex quibus robur etiam accipiet Theologica hæc, quæ communiter pro hac conclusione à paritate produciuntur. Etenim propoquentes homines in iustitia, & sanctitate, ac reliquis donis supernaturalibus ad opera condigna vite æternæ, ad quam vti ad finem condebantur creati à Deo sunt, vt controu. Sequentes, & vltima. d. 1. quaest. 1. multo ex scriptura, Patribus, & conciliis robore adiuncto, ostendimus. Cuius ratio est: quia in iis, quæ à Deo prosunt, & à nostro arbitrio independentes, sunt, & ad finem aliquem ordinantur, & in se perfecta, & omnibus, ad finem consequendum necessariis instructa produciuntur de facto: vt in creatis cunctis patet, & ex axioma dogmatico, *Dei perfecta sunt opera*, quatenus scilicet, ex parte eius, huc per ipsum est; atque gratia, & supernaturalia dona ad naturæ rationalis perfectionem, & finem æternæ vite, ad quem tam Angeli, quam homines creati à Deo sunt, necessaria sunt, & de se vtrique independentes à suo arbitrio à Deo donantur, & ad eum finem ordinantur: ergo æque Angeli, atque homines primi gratia, eiusque donis instructi, creatique sunt. Ex hac vero ratione paritatis ab homine ad Angelos, cum aliis donis habitualibus virtutum, tam intellectus, quam voluntatis per accidens etiam in fucis, (de quibus cita. 9. dicemus) creatos Angelos fuisse consequens est. A ratione, nil solidum huic conclusioni aduersatur. Illud enim vetustiorum argumentum à pari etiam: quod si scilicet homo, in sanctitate & gratia Dei creatus non fuisset, ni maiora incitamenta, & infirmiores naturam ad malum haberet: ergo nec Angelus. Sed antecedens falsum est: parumque in fide tutum post Tridentinum à nonnullis reputatur, de quo loco citato. Quod autem primus homo, ad malum, ac debiliore naturæ ad resistendum tentationibus sit, (vnde consequentia nostra posset debilitari, in vitis pure spiritualibus est etiam falsum: nec si verum foret, gratia habituali formaliter sanctificante carnis rebellio tollitur, sed auxiliante intrinsecus, vel extrinsecus externa protectione, vel ea demum gratia, quæ peccati fomes extinguitur, aut ligatur, vt controu. de incarnatione diximus, & controu. sequente dicemus: quare maioris incitamenti ad peccandum, & infirmitatis naturæ humanæ titulo gratia habitualis ei potius, quam Angelicæ, prouidenda à Deo non fuit.

9. Neque vero Augustinus. 11. de ciuit. c. 12. qui pro antecedente firmando ab aduersariis adducitur, dixit: Iu-

stos quosuis in natura lapsa homines, quoad spem futuræ boni beatiores esse Adamo in paradiso, quod fieri non posset, si in gratia, & sanctitate Adamus tunc fuisset, sed solum iustos, qui certi ex Dei reuelatione de futuro bono & beatitudine esset, de qua Adamus certus in paradiso non fuit. Sed nec ratio, secunda aduersariorum, quodquam præstat, quod scilicet, si creatus in gratia Angelus fuisset illam se habere, & medium necessarium fuit ad æternam vitam consequendam esse: optime noster, quare nec peccasset superbiendo delectatione propriæ potestatis, vt Augustinus ibi proxime, & alij Patres, & scholastici docent, sed cognitio euidens, & certa fuit illius status in gratia, vbi primum fuit in via statu sub lite est: maxime, in primo illo instanti dilectionem actualem Dei super omnia deliberatam, non habuerunt, vt verius censetur, de quo infra ex instituto propria quaestione eo vero admisso, potuerunt absolute peccare, non solum de propriæ potestatis naturalis, sed & donorum illorum, est à Deo acceptorum, arrogatione, delectatione, & superbia, vt postea de eorum peccato agentes, ex multis patribus, & scholasticis dicemus. Sola enim Dei ratio clara est, quæ ex parte actus primi creaturam rationalem ad Dei amorem super omnia eiue gratia, & amicitia habitualis conseruationem determinat, atque ab eis abscedendo, & peccandi aboler potestatem. Tertia ratio, quod, sicut post primum peccatum statim Angeli damnati sunt, ita, & boni post primum meritum essent beatitudinem consequuti: adde, & malos (quos aliquem, vel aliquot actus meritorios in via eliciisse commune apud Doctores est) eam etiam consecuturos statim videri, nec ibi permittendos: & enim gloria, aut damnatio non nisi præcho via statu, & post eius terminum, conferenda Angelis, vt nec hominibus, fuit. De status vero spatio via Angelorum, cuiusque termino accurata restat disputatio. Illud certum nunc sit: non quoniam meritorio actu Angelico cum iustis, sed eo solum vt summum, qui præcepti ipsi specialiter impositi obseruatio essent, aut transgressio: quo dicta ratione carent. Ceterum conclusionem, nolite huic aduersari præcisè, plusquam temeritatis, notare (ne nunc quidem) minime licet. Allere autem, in primo instanti creationis peccatores exiisse aliquos (adhuc notat Soz. lib. 7. cap. 1. 9. num. 6. Vazquez d. 2. 3. cap. 1. num. 6. 4. *Aliorum testimonium esse graui censura dignum: Sanctus Thomas esse erroneum. Sanctus Bonaventura ad hæresin accedere: quæ magnum fundamentum habentes concilio becharen. 1. can. 7. (qui est 6. epistola. 91. Leonis magni contra Priscillianistas, ab eo concilio approbata) vbi hæc: Si quis dicit diabolum, non fuisse prius Angelum, etiam à Deo factum &c. anathema sit, & quauis auculicis erroris Priscilliani interfeceratur, cum ea omnia damnetur, negare diabolo prius bonum, cum primum saltem creatus à Deo fuit, aperte damnatur, & bonitate non solum physica, sed moralis iustitiæ, saltem negatiue per carentiam peccati aperte damnatur: quare Eugubinus, qui Angelis malis in creationis instanti peccatum affixit, merito graui multatur nota à nostro Vazquez proxime, & aliis.*

CERTAMEN II.

Angeli, pro naturæ perfectione, inaequaliter gratia, & donorum habitualium participes: fuere in instanti creationis, non autem ex merito, aut dispositione aliqua, quoniam modo propria.

D Vas difficultates Theologicas hoc certamine profligabimus, vti ex prælo titulo patet. Præmissa est.

ma est: an pro naturæ, & speciei Angelicæ perfectione, entitativa maiore, vel minore maior contentis Angeli sub perfectione, gratia habitualis, & dona ipsam consequentia; minor autem, sub imperfectiore contentis obtingit. Secundam ad eam inæqualitatem participationis gratiæ, gratum facientis, & donorum, eiusmodi, aliqua alia, vel maiorem, & minorem naturæ perfectionem libera, ex parte Angelorum diffinitio, sui est positiva, siue negatiua, meritiua, vel obiecti tantum remotiua præcesserit? & dicendum est primo circa difficultatem primam, Angeli pro naturæ, & speciei suæ, inæqualitate, inæqualiter gratiam gratum facientem habitalem, & ipsam consequentia supernaturalia dona participarunt, perfectionis speciei maiorem, minorem vero, Angeli naturæ, & speciei imperfectioris. Est Theologorum omnium, qui hac de re disputarunt, qui tamen ex pñssis præter magistrum, & Sanctum Thomam non fuerunt. Magister vero in 2. d. 5. & S. Thom. 1. q. 62. a. 3. & 2. q. 24. a. 1. ad 3. vbi Caiet. & recentiores Thomistæ Dominiçani ad primum locum ex nostra vero schola Thomistica, Iesuitica Molina ad citatam 9. 62. a. 3. Valentia d. 4. q. 13. punct. 3. (quamvis hic de gratia, tiam auxiliante videatur id ipsum probabile iudicare. De quo diuersa est difficultas vt supra tetigimus. Atque ex aliis principis expedienda & maiori quam hactenus ab h. holasticis meditationibus, expedienda Vazquez ad eundem articulum. d. 128. c. 2. Matcon tract. 6 d. 8. c. 5. 'quamvis inter gratiam gratum facientem, & auxiliantem non distinguat' Scot. lib. 5. c. 16. Granado. 1. p. tract. 11. d. 2. Ioan. Præpos. ad eundem artic. 3. dub. 2. Arub. & reliqui ex nostris S. Thom. interpretes Franciscus Amicus. d. 20. n. 84. Quiros d. 72. lect. 2. init. est tam hi, quam alij ex relictis circa secundam difficultatem, de modo, quo à Deo data tunc Angelis gratia habitualis gratum faciens, & formaliter sanctificans fuerit, dependenter, aut independenter ab Angelorum dispositione inter se distineant. Noster Ariaga circa disput. 20. vbi creatis in Angelos, vt vidimus, docet de hac difficultate nihil. d. vero 4. lect. 4. sublect. 1. nil sibi firmum pro hac conclusione censet; & si pro hierarchicorum gradum diuersitate differe specie, Angelos probabile tandem censet. n. 8. §. Hinc constat.

2. Probatur conclusio ex Dionys. cap. 6. de celesti hierarchia, cap. 6. à suprema. Nullum esse diuinitatem ait, & quæ maiori studio in diuinis illustrationibus occupatur. Ac de eadem cap. 7. Iure igitur, ac merito celestium hierarchiarum prima à summis, excessivissimisque naturis administratur. Eiusque capitibus, Hierarchias, & choros omnes Angelicos, secundum mensuram naturalis perfectionis Angelorum distribuit: gratiam gratum facientem, cui beatitudinis gradus respondent, naturæ perfectioni commensuratam esse supponens. Quem Patres communiter imitantur, consonat Basil. de Spiritu sancto cap. 16. sub init. dicens: Angelos iuxta eminentiam inter se ipsos proportionem sanctificationis mensuram ab Spiritu sancto accepisse. Ita Mascen. 2. de fide. cap. 3. recitatus. certam. 1. num. 6. verbis hisce immediate subiunctis, ad ibi recitata: ita tamen, vt pro sua quisque digne, & classe luminis, gratiæque participes sint. Quo in loco, tametsi, an specie perfectiores alij Angeli alijs sint definiti non audeat, sed eius definitionem Dei scientiæ remittat, cuiuscumque tamen naturæ perfectionis, classisque naturalis quisque sit, iuxta eam lumen, & sanctificationem, siue gratiam auxiliantem, & gratum facientem, ab Spiritu sancto accepisse. cum creatis à verbo fuit discretissimis verbis recitatis docet. Idem probant primum Hieronymi testimonium ibidem recitatum illis verbis. *Lapsi de propria dignitate, cuique scilicet iuxta propriam naturæ perfectionem, non cunctis communi, & illud Gregorij ibidem recitatum ex 32. Moral. c. 18. alias 24. vbi Ezechielis. 28. recte diabolum Luciferum. Cherub extensum dici ait: quia comparatione claritatis suæ ceterarum claritatem obscurauit. Probatur à ratione præter datas d. 2. q. 5. cert. 3. num. 1. ea solum reddi potest, quam pro sequente conclusione super difficultate secunda subiiciemus, exhibitæque fuit à S. Thom. argue à Patribus pro ea conclusione recitandis satis indicat: imo &*

à Doctoribus, contra quos ibi agemus, non nisi inconsequentè reicienda.

3. Dico secundo: gratia gratum formaliter faciens, iustificans, & supernaturalis habitus, & dona ipsam consequentia & in creationis Angelorum instanti simul à Deo infusa, vt diximus independentè prorsus, nec spectata, inspectæque, pro priori naturæ libera aliqua eorum dispositione pure naturali, infusa à Deo sunt. Est omnium Doctorum Catholicorum, & fidei dogma contra Pelagianum, & semipelagianos, quomodocumque ea libera dispositio positue, negatiue, inchoatiue, ac velut infusa Deo oblata, & quasi arripita, dummodo aliquo modo conaturaliter, ad gratiæ eius infusionem, ac receptionem præsupponatur, ex libero enim Dei decreto me de arbitratario prærequiri naturale quidpiā posse quantūvis infusioni gratiæ improprietatum, & ab ea, vt aiunt, disparatum certum est: quemadmodum. 4. Reg. 13. num. 19. Si percussisset terram iaculo quinquies, aut sexies, aut septies percussisset Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus percussit eam: quia totidem vicibus tantum terram iaculo percussit, cum ab Eliseo terram percussit iussus fuisset vt ex Dei mere arbitratario decreto Syriæ percussio percussioni terræ iaculo à Rege Israël Ioas fuit alligata, quæ nulla de se cum Syriæ percussione naturalem proportionem habebat quam etiam ex Dei decreto mere arbitratario, quæuis actio libera naturalis, nullatenus etiam honesta, Angelorum cum gratia ipsis in quouis instanti infundenda, aut infusa, poterat habere) sed quoniam nullum eiusmodi mere arbitratium decretum Dei exiit proportio, quoniam modo dispositiua actus, seu omissionis liberæ pure naturalis, & honestæ, quæ assignare ex parte Angelorum potest ad gratiæ, in instanti creationis infusionem, & receptionem pure etiam naturalis proportio cum gratia esse debet, ac subinde, hæretica pelagiana vel semipelagiana proportio, quam, vt dixi, & fides, & Doctores omnes Catholici conspirato, & fideliter reiectant, vt fuisse ostendimus t. 2. de Deo vno. De inchoatæ destinationis agentes, & t. 2. cont. 2. cum de obiectis materialibus extrinsecis diuinæ sciētiæ mediæ, tum cont. 3. d. 1. quibus locis Pelagij, & semipelagianorum errores, multa, accurata, & exactissima eruditione explicuimus. Tota ergo circa secundam difficultatem propositam, quæstio esse potest, an prælatam gratiæ gratos formaliter, & iustos facientes Angelos, & consequentium donorum infusionem, pro naturæ cuiusque dignitate, in suæ creationis instanti primo, aliqua ex parte ipsorum dispositio libera ex gratiæ Dei auxilio naturæ ipsorum indebito, præcesserit, & de instanti primo creationis Angelorum est quæstio & de primæ gratiæ & donorum infusione, nam de gratiæ augmento ex operibus sanctis, quos in sequentibus partibus durationis viæ ipsorum, non solum, vt cumque dispositiue, sed meritorie de condigno, concessum à Deo fuisse certum apud omnes Doctores est.

4. Dico tertio: Nulla libera dispositio, siue dispositiua, siue negatiua, & gratia etiam auxiliante ex parte Angelorum præcessit, expectata attentæ à Deo fuit vt gratiam gratum facientem, & formaliter iustificantem, ac ipsam consequentia dona pro naturæ dignitate in primo creationis instanti ipsis infunderet, est expressa veterum scholasticorum, qui hac de re vel obiter egerunt, vt ideo Molina, ad quæst. 62. articulo tertio neminem pro opposita nominet, sed aliquos esse qui eam velint defendere additamentis nonnullis minus aptis, vt constat ex §. Sunt aut velint, est igitur conclusio nostra Sancti Thomæ citato articulo tertio, vbi egregiam rationem mox à nobis instruendam affert, & quæ de eius mente dubium omne propellat, tametsi ex alijs locis pro opposita à recentioribus citetur. Nampe ex articulo secundo ad 3. & ex articulo 3. ad 6. ex quæst. 64. ar. 5. ad 3. quia ait perfectioris naturæ Angelis maiorem gratiam datam esse, quia fortius, & efficacius, seu intensius, & impensius se ad Deum conuerterunt. Verum, nec de gratia prima in instanti creationis ipsis infusa loquitur, nec de gratia gratum faciente fide infusa in primo instanti loquitur, sed de auxiliante (quas in hac controuersia non satis ab antiquis distingui supra monui) & de auxiliante

